

Numerul 41.

Oradea-mare 13/25 octombrie 1896.

Anul XXXII.

Ese duminica. Abonament pe an 10 fl., pe 1/2 de an 5 fl., pe trei luni 2 fl. 70 cr. Pentru România pe an 25 lei.

Ioan Barac.

Cine nu cunoște simpla, dar dragălașa „istorie a cea frumoșului Arghir și a cea frumoșei Elena, cea măestră și cu përul de aur ?” — Păstorul de la munte și plugarul din câmpie, decă sânt șciutori de carte, de o potrivă cetesc cu dragoste acestă mișcătore povestire; iară decă nu șciu ceti, cu tragere de inimă și incântați până la suflet, ascultă de la alții fermecătorele versuri, in care Elena cea măestră este descrisă in chipul următor :

»Nici cântăreșele Muse,
Ce scot cântece din buze,
Nu sânt așa dragăstose
Ca Elena cea frumoșă :
Për de aur strălușce,
Pe pământ se târășce.
Precum luna cea ivită
E nouă și ne 'mplinită,
Așă-i fruntea cea suită,
Cu sprâncene cercuită.
Ochii privesc cu iubire,
Ca a stelelor sclipire.
Trandafirul infloșce
Și doi trandafiri roșeșce
In fașa cea albenetă . . .
O ce frumoșă roșetă !«

Iar despre Arghir, care-și caută pe iubita inimei sale, đice cu duiosie :

»O, Arghire, lungă cale,
Lungi necasurile tale ! . . .
Ia de-a lungul delurilor
Și numără sghiaburile,

Tot prin locuri necălcate
Și prin păduri neumblate,
Tot prin văi necunoscute,
Prin locuri nepricepute,
Nedekat cu calea lungă,
Umbl' acuma, să-ți ajungă !«

IOAN BARAC.

Ori-cine, bărbat séu femeie,
tiner séu bătrân, se simte mișcat,
urmărind necasurile, ce le
intimpină voinicul Arghir in
calea sa și se bucură din suflet,
când il vede in sfêșit a-
jungând la „Négra-Cetate“ și
intêlnindu-se cu frumoșa Elena,
cu care in scurtă vreme își
serbeză cununia.

Da ! Arghir și Elena este
o scriere minunată, o scriere
din acelea, care, fiind alcătuită
in graiul poporului și aprópe
de înțelegerea lui, au pëtruns
in tóte straturile poporului nos-
tru, — o scriere, care aprópe
de un véc se numără intre
cărșile, care stau mai aprópe
de sufletul omului nostru din
popor.

Dar cine a fost Ioan Barac,
fericitul iscoditor al acestei
scrieri in adevêr poporane;
unde a trăit el și ce fel de om
a fost ? —

A da respuns la aceste in-

trebări, intru cât ne este cu putință, e scopul acestor rënduri.

Ioan Barac e unul din scriitorii noștri de la începutul acestui véc, cari vëdënd cât de tare a ramas inapoi poporul nostru in invëțătură față cu alte nëmuri, căutară să-i facă dragă cartea, dându-i spre cëtere scrieri atrăgëtore și ușore de înfeles. Afară de dënsul, cei mai cunoscuți din scriitorii noștri poporani din timpul acesta sânt: avocatul din Sibiiu Vasile Aaron (1770—1822), care a scris „Patimile Domnului nostru Isus Christos“ in ðece cântece frumoșe, și hazlia povestire „Leonat și Dorofata“, apoi fericitul intru pomenire Anton Pann, care a trăit ceva mai târđiu (1797—1854) și de la care ne-a ramas prețioșă scriere: „Povestea Vorbei“.

Barac s'a născut in Alămor, ținutul Sibiiului, in an. 1772. Studiile și le-a făcut, probabil, in Sibiiu și in Cluș. El își câștigă in tinerețea sa frumoșe cunoșcințe, așa că vorbiă limbile: germană, maghiară și latină, și posedă unele cunoșcințe de drept. Ioan Barac se aședă de timpuriu in Brașov, unde funcționă mai înteu cu invëțător la școla normală de la biserica Sf. Nicolae și mai târđiu ca avocat și translator (traducător) pentru actele româneșci la magistratul acestui oraș. El ênsuș se subscie la prima ediție din „Arghir și Elena“, apărută in Sibiiu in an. 1801: „Dascăl norm. in Brașov“, iară in scrierile de mai târđiu: „Translator magistratual in Brașov“. Ômenii mai bëtrani, cari l-au pomenit pe Ioan Barac, il descriu ca pe un bărbat de statură mai mult înaltă și gros la trup. Mai departe spun, că el eră un om fôrte glumeț și hazliu. Incă și astăzi se povestesc in Brașov din glumele lui. Așă d. e. e cunoscut chipul, in care a păcălit el pe un negustor, care voind să imiteze pe boierii cei mari din Țera-Româneșcă, n'a primit visite intr'un an la Țiaa numelui, ci închidënd ușile, a pus in tindă o mësă cu o cõlă de hârtie, pe care să se subscie aceia, cari ar voi să-l cerceteze. Barac inse, in loc de nume, a scris atunci indată pe cõla de hârtie niște versuri, — ce e drept, cam grosiõre, — care i-a făcut să bufnescă de rîs pe toți, cari au venit după el, și care se aud și astăzi in Brașov. De asemenea e cunoscută vorba lui din biserica, când un cântăreț cam bețiv recită psalmii de la Utrenie. La vorbele „că sărac sânt eu și mișel“, Barac adăugă destul de tare: „Ba și porc de câne!“, așa încât toți cei din giurul seu incepură să rîdă.

Barac locuia, împreună cu familia sa, intr'o modestă casă de lemn din suburbiul Scheiu, intr'o ulicioară, ce-i põrtă astăzi numele. Soția lui, după cum ne spune dl B., o rudenie a familiei lui Barac, eră soră cu episcopul de odiniõră al Aradului, Nistor.

Prietinii cei mai de aproape ai lui Barac erau neguțătorii fruntași români din Brașov din primele decenii ale acestui véc, ca: Rudolf Orghidan, frații Ión și G. Iuga, Dumitru Oșoțol, frații Leca, Teclu și alții. Dintre aceștia, cel dinteu, om cu mare rêvnă pentru inaintarea nëmului românesc, l-a ajutat pe Barac, să dea la ivelă câteva din lucrările sale. Cu ajutorul lui, Barac a seos la lumină in an. 1837 „Fõia Duminecii“, prima publicațiune periodică la noi, Români din Ardeal și Țera unгурescă. Acéstă fõie, înainte-mergëtorea „Gazetei de Transilvania“, care a apărut cu un mai târđiu, cuprindea mai cu sëmă povestiri, schițe de călătorie din ținuturi streine, versuri, și eră provëdută și cu ilustrațiuni. — Eră prin urmare, cum am ðice astăzi, o fõie beletristică, seu fõie pentru familii.

Afără de „Arghir“ și de „Fõia Duminecii“ Barac

a mai publicat poema „Risipirea cea din urmă a Ierusalimului“ (Sibiiu 1821), „O mie și una de nopți“, traducere din limba germană, in 8 vol. (Brașov 1836—1838), „Țilu Buh-Oglindă, reproducere din Fõia Duminecii, „Cei trei frați gheboși“, istorie comică in versuri (Brașov, 1837), și după cum afirmă dl B., la care ne-am provocat și mai sus, tot Barac este autorul Gramaticii germane date la ivelă pe la an. 1830 in Brașov de „Un prietin al nației“ și tipărite cu cheluiela lui R. Orghidan.

Pe lângă scrierile tipărite, dintre care cu deosebire „Arghir și Elena“ au apărut intr'o mulțime de edițiuni, Barac a lăsat după sine și câteva lucrări remase ca manuscris. Așă este poema poporală „Odyssea“, din care s'a publicat in 1877 câteva fragmente in „Albina Carpaților“, apoi poema tradusă, pare-ni-se, din unğureșce: „Pășăniile demoazelei Cartigam“, precum și doue piese teatrale traduse din nemșeșce, aflătore de present la urmașii reposatului cântăreț George Ucenescu din Brașov. — Eră vorbă intr'un rënd, că manuscrisele remase de la Barac se vor trimite la „Academia română“ din Bucureșci. — Nu șcim, trimisu-s'a ceva până acum, seu nu.

Ioan Barac a reposat in an. 1848, lăsând după sine doi fii: pe Ioan, fost comerciant in România, și pe Iosif, fost protopop in Brașov, unul din binefăcătorii școlilor centrale române de aici, — și o fiică măfitală după dl M. Mandragiu, avocat in Cămpina (România).

Credem, că facem o plăcere cetitorilor noștri, infățișându-le chipul lui Ioan Barac. Acest chip este produs după un portret in oleiu, ce se păstrează la dl Mandragiu și care a fost produs prin stăruința zelõsei firme editõre N. I. Ciurcu din Brașov, care de present tocmă scõte o nouă edițiune ilustrată din cartea „O mie și una de nopți“, tradusă de măestru cântăreț al poemei „Arghir și Elena“.

Brașov, septembrie 1896.

A. B.

Ochi albastri.

*Ah ochii, ce i-am întelnit
Eu astă vëră,
Îmi luminară
Pe-o clipă sufletu-mi măhniit.*

*Dar cât de scump am și plătit
Acca clipită
Neurocila,
Cõdată numai i-am sărit.*

*Nici binele n'ați priceput,
Dragi ochi albastri,
Lumini de astri,
Nici reul care mi-ați făcut.*

ELENA DIN ARDEAL.

Omul fericit nu-ș cunoșce nici odată defectele, din causă că prietenii sei i le ascund.

*

Una din lucrurile cele mai grele ale vieții este de a mângăia.

N e a g a.

(Urmare.)

Si oftă și se ivi așa de alb în lumina cea vie a dimineții, încât par că eșise din mormânt.

— Auzi tu ciocârlia, întăia ciocârliu, Neago?

Buzele lui cele galbene zimbiră.

— Tu copilă arsă de soro nu știi ce vré să dăci să fii lipsit de lumină și să stai închis.

Buzele Neaghii tremurără, și picături grele de lacrimi se iviră între genele ei negre, care se ridicau și se lăsau ca niște aripi ca să nu le lase să picure.

— Aș voi să te întreb ceva, dăse ea în sfârșit.

Bătrânul ascultă, să vedă de Sandu va vorbi.

— De ce te-a osândit pe dumneata?

— Nu ți-a spus nimeni?

— Nu.

— Te-au lăsat să crezi că aș fi un omoritor de rând?

Ea dete din cap că da.

— Am făcut omor pentru o fată nevinovată.

Neaghii îi trecu pe dinaintea ochilor vedenia crimei lui Sandu; par că se învârtiau tôte, și câmp și pădure. Ascultă istorisirea tatălui seu și după ce isprăvi, făcu.

Se făcuse curat noapte în ochii ei, așa de adânc cădă într'ensii umbra genelor, și se iviră niște cule așa de amare în colțurile gurei, încât o clipă pără cu dece ani mai bătrână. Dar inima nu și-o deschise.

— Bietul tata! dăse ea în sfârșit.

Pentru întăia óră îi dăse tată. Într'un sat apropiat Vlad căpăta ceva parale, pe niște lucruri făcute de el în ocnă, din sare și din lemn în ciaturile de sora la lumina mică a lămpii. Cu ele cumpără un cimpoi, cu care eră să se hrănescă de aci înainte amândoi în viața lor călătoare.

Astfel merseră din sat în sat. Vlad cântă pe la hori și Neaga cântă din gură. Uneori ea lucră la câmp și bietul tată-seu se mai odihniă nițel. Nici odată nu se plângea că nu știe de va ave ce mânca a doua zi, că trăiă pe drumuri, ca o cerșetore, și când Vlad îi plângea de milă, da din umeri: „Mai bine așa decât acasă!“

Într'o zi ajunseră într'un sat mare și frmos, care eră impodobit ca de nunță.

Peste tot eră mișcare mare și mai cu sémă în fața cărciumei, peste drum de biserică. Pe urmă tótă grămada de ómeni se duse la casa miresei. Vlad se puse să se odihnescă în cimitir pe o cruce resturnată. Neaga sta lângă el și se uită încruntată la panglicile care fălăiau și la corónele de flori. Ea se gândiă la cea din urmă horă la care fusese, și se întrebă singură cu glas mai tare:

— Ajunge cineva și pentru omor fără precugetare la ocnă?

Vlad se uită la ea.

— Și, respunse el.

— O! dăse ea.

Și un flor îi trecu prin corp.

— Ți-am vėdut pe Sandu al teu.

— L-ai vėdut?

Neaga aprópe strigă vorbele acestea și cădă în genuchi lângă Vlad, oftând adânc.

— Bietă fată, bietă fată! dăse Vlad încet; dar nu făcu nici o încercare ca s'o mângăie.

În sfârșit fata ridică capul:

— Jos în ocnă l-ai vėdut?

— Da. E băiat bun, și numai la iubita lui se gândiă; după vorbele lui am priceput că de tine vorbiă.

— Și ai plecat și l-ai lăsat acolo?

— Ei, fata mea, nu intri și nu ești din ocnă când vrei.

— L-ai lăsat acolo! dăse ea iarăș, par că nu putea să gonescă din minte gândul acesta.

— El e tiner, mai un copil. Póte că le-o fi milă de tinerețele lui.

— Dumneata nu erai tiner?

— Nu, căci eram insurat și aveam copii și am pândit până am omorit. Sandu al teu a ucis în furie.

— Pentru mine! pentru mine a omorit! se vaită Nega; și își încrucișă brațele pe după umeri și se legănă încóce și încolo chinuită de durere.

Atunci vėdă o cėtă de flăcăi care dădeau navală, gatiți cu flori și cu panglici, cu cămășile strălucind de albe, bogat cusute cu arnici. Erău veseli și plini de vioiciune.

— Ia ascultă bătrânule cu cimpoiul, viro 'ncóce! Tot trebuie să așteptăm până vine mireșa! Cântă-ne ceva! Tu fată știi să cânti?

Neaga dete din cap că da.

Vlad începă să cânte, pentru a-i lăsa felii vreme să-și mai vie în fire, dar flăcăii cereau cântece din gură, și cu glas încet și dulce, și mișcător cântă:

Și iacă nóptea a trecut

Amar plâng la lumina zilei,

Rece-i perna pe care odihniă cat

Și nu găsesce!

Templele-mi svėcnesc, inima imi arde,

Sunt mai órbă de plâns.

Pe nimeni n'am căru să me plâng,

Pe nimeni, să me mângăie.

— Asta prea e jalnic, strigară flăcăii, cântă-ne ceva mai vesel. Na parale.

Ei credeau că cu banii or s'o inveselescă, dar ea nu eră invėțată să cânte ca o cerșetore, și oftă din greu. Vlad se uită la ea cu grige.

— Ascultă la mine, dăse el, și cântă ce cânt eu.

Ea ascultă.

Frunză verde de alun!...

— Nu, nu, că tóte cântecele cu „frunză de alun“ sunt jalnice.

Vlad își umplă cimpoiul și Neaga cântă:

Frunză verde lemn uscat!

Vedeți-mi călușelul iute și mândru,

Vedeți-mi călușelul roib

Cum știe să necheze de vesel,

Să cântăm, să chefuim!

Nechéză el, căci pricepe

Că merge la draga inimei!

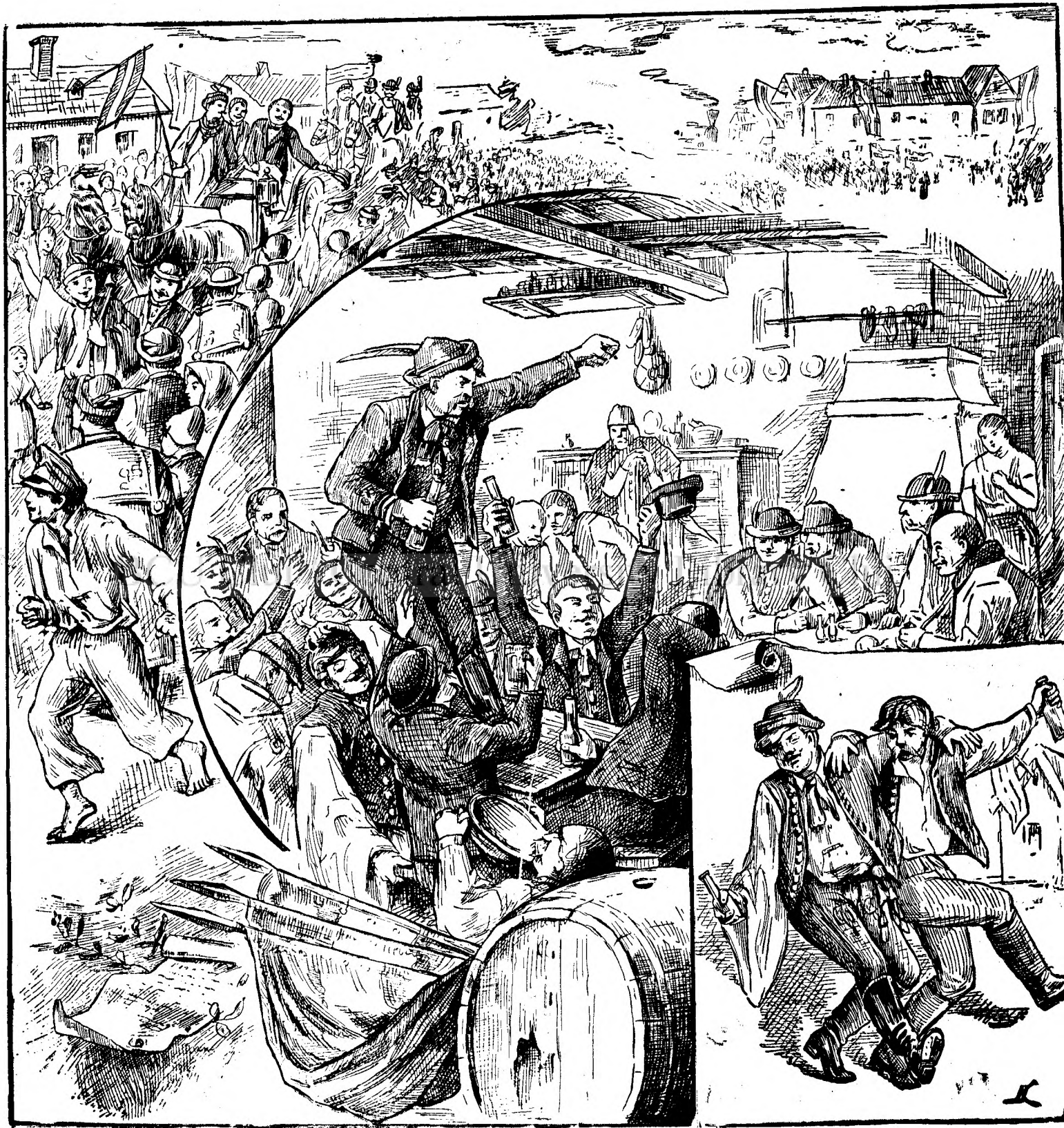
La draga cu pėru-i negru,

Și cu ochi ca și cărbunii.

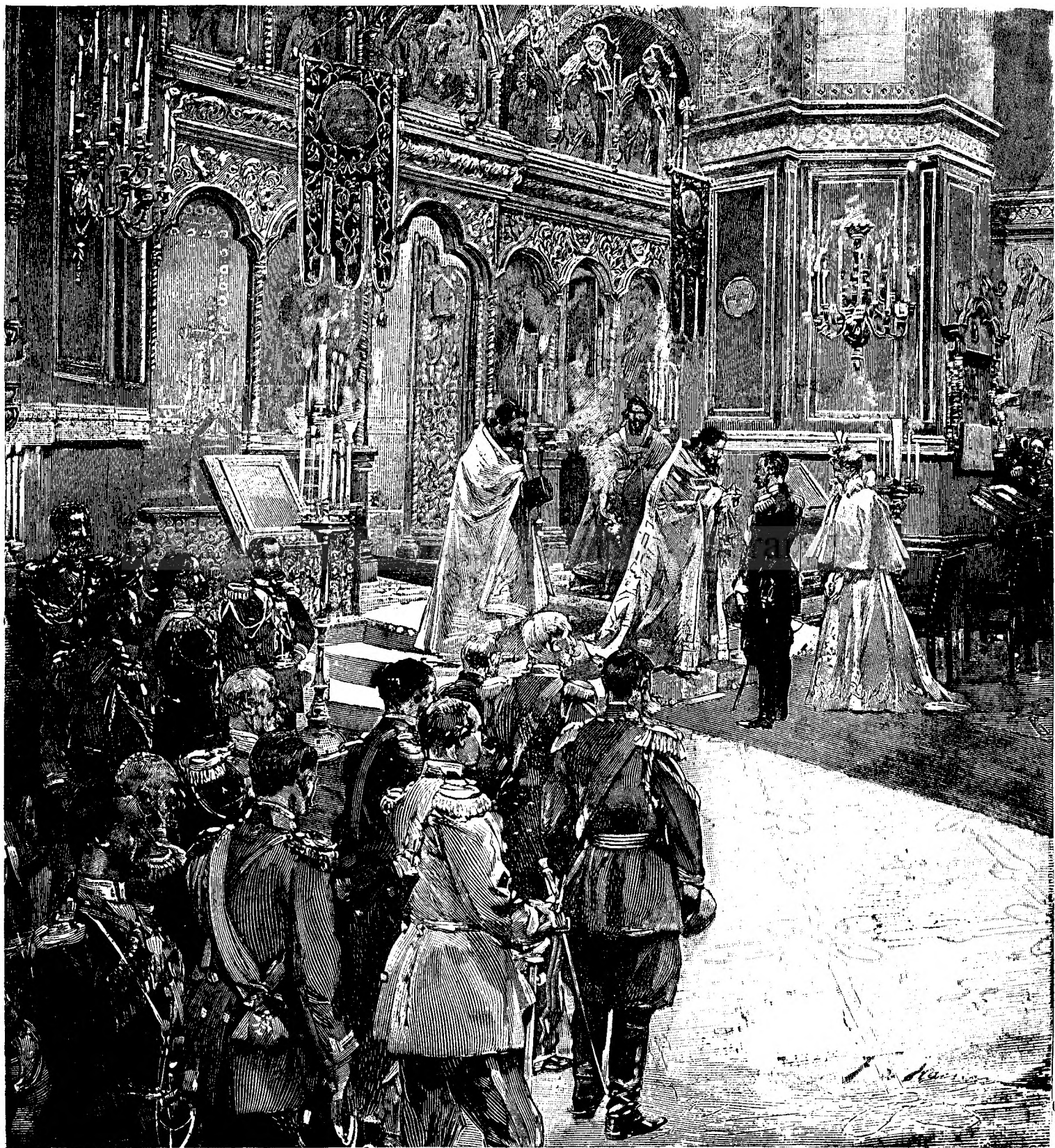
Să cântăm, să chefuim!

Ca trestia de subțire,

Ca ea și de mlădiósă

MIȘCĂRI ELECTORALE IN UNGARIA.

TARUL ȘI TARINA IN BISERICA RUSĂCĂ DIN PARIS.

Hi căluțul meu! Hi! hi!
Hi căluțul meu! Hi! hi!
Să cântăm, să chefulim!

Cântă întâi cu vioiciune, pe urmă din ce în ce glasul i se făcu mai trist. Și intristarea ei cuprindea și pe cei cari ascultau.

Flăcăii nu-și puteau da seamă de ce fel de simțiminte le eră inima turburată.

Incongiurată pe față și unul dîse :

— Tu ești subțire și mlădiósă, și tu ai ochi ca cărbunii, tu dragă cu părul negru. Și vrú s'o cuprindă în brațe.

Dar ea se smulse din mánile lui și îi dădu brânci cu atăta amenințare în ochi, încât flăcăul remase înmărmurit.

— Ha! ha! dîseră ceialalți rîdînd, bagă de seamă n'o atinge, că arde.

Se apropiară și câteva fete de bătrán.

— Ne cânti și noue un cântec, dîse una; dar unul așa înfiorător.

— O da! dîse Vlad și cântă unul trist care se asemănă cu viața pe care o dusesse el.

Când sfârși, se auziră strigăte de bucurie și pocnete de pușcă, și sunete de vióră.

Veniá nunta, în cap cu lăutarii, cari cântau neincelat umblând; pe urmă veniau copiii cari aruncau flori, flăcăi, fete, pe urmă ginerile călare, incongiurat de alți tineri călări prin pregiur, pe urmă căruța miresei cu șese boi albi, cu corne lungi aduse, pline de panglîgi și de cununi de flori. Peste tóte ale casei sta mirésa cu fire lungi de betelă pe cap care scelipiau în sóre de te orbiá. Eră frumósă și veselă, dar de modestie trebuá s-și ție ochii plecați. Totuș uneori scăpá de sub genele-i lungi câte o privire fericită. În giurul ei se aflau fete care rideau și socrul și sócra, el cu brêul lat, ea cu marama cusută cu fir de aur.

Flăcăii se opriră, ginerile sări jos, ca să ajute miresei să cobóre din căruța.

— Nu uită, când ai trece în biserică pe lângă mine, să tragi cu piciorul ca să me mărit și eu peste an, îi șopti o fată.

Neaga întorsese spatele spre nunta veselă și bogată, și da încet cu vîrful piciorului într'o piétră incruntându-se, pe când bătránul stringea bani.

Strînsul de bani eră pentru dînsa otravă și venin și ar fi dorit de s'ar fi putut s-î arunce.

Acum i se părú că nunta trecuse și întorse capul tocmai când sárise mirésa pe pămînt.

Atunci dete un țipăt tare și imbrâncind mulțimea se repeđi la ginere.

— Radule! Radule, frate! bine că te-am găsit. Tatá! Vino 'ncóce, tatá!

Se întorțe repede înapoi și trase după ea pe bătrán.

— Uite Radu, feciorul dumitale! Acum am scăpat. N'are să ne mai atingă nici o suferință. O Radule! Ce noroc pe noi!

Dar se oprí, căci Radu sta nemișcat și nu dîse o vorbă.

Mirésa se uită când la unul când la altul, și pe urmă zimbi cu batjocură.

— Ce Radule, tatá și soră îți sînt cerșetorii ăștia?

Radu făcu o mișcare, par că ar inghiți ceva; apoi dîse:

— Eu nu cunosc pe bătránul ăsta.

— Pe mine nu me cunoști, dîse Vlad, așa e; dar pe Neaga, pe sora ta, n'o cunoști?

Radu tăcu.

— Ce, Radule, strigă mirésa, m'ai mințit pe mine, pe Iléna ta? Spusu-mi-ai tu că ești fecior de cerșetor, or fata nu e sora, ci iubita ta? Spune. I-ai fágăduit să o iei de nevéstă, și pe urmă ai gonit-o ca să me iei pe mine, fiind că sînt mai bogalá?

Radu făcu o sfortăre puternică și dîse:

— N'o cunosc.

— O, Radule! strigă Neaga, lași pe sora ta să fie batjocoritá?

— Tu umbli pe drumuri și cânti pentru parale, dîse Iléna, mult mai roșie decât sulimanul ce avea pe obraz.

— Umblu pe drumuri și cânt pentru parale și nu mi-e rușine! dîse Neaga cu o mândrie de pare că avea o corónă de dăruit.

Țéranii murmurară, ținînd cu ea.

— Eu nu intru în biserică, Radule, până ce n'oi ști de ești ori nu rudă cu cerșetorii ăștia!

— Îți spusei că nu-i cunosc!

De odată fulgeră și tună cu șgomot mare. Nimeni nu băgase de seamă norul de furtună, căci toți steteau încă în lumina sórelui. Se cruciră toți, dar nu fugiră.

— Radule! dîse Vlad, eu bucuros me depărtez și me duc în lume, decă cunoști pe sora ta și o iei la tine.

— Ba de loc! dîse Iléna rîdînd într'un cliș sêlbatec. Bine, las' că vęd cu că ți-e iubită. Tu fată, ai vrut s-î veđi în ziua lui de nuntă și să mi-l rápești. Iați-l și invétă-l cerșitul și cum să cânte cu cimpoiul

— Radule! dîse Vlad ca din mormînt, Radule, spune adevêrul or îl spui eu.

Pe Radu îl trecuse sudorile.

— Eu n'am de-a face cu fata asta.

— Așa? dîse Vlad, atunci ascultați-me: Eu es din ocnă și fata asta e fata mea, care cum m'a vędut nu s'a codit și a plecat cu mine, măcar că sînt ocnăș, și cântă pentru parale măcar că avea cu ce trăi la tat-seu vitreg. Dar tu, Radule, fiul meu, tu să fii blestemat pe veci! Casa să ți se prefacă în cenușă, câmpiile să ți se pustiéscă, puțurile să-ți sece, vitele să-ți móră și de-i avé vre-un fecior să-ți facă de noue ori mai mare rușine decă ce am îndurat eu șaispredece ani în ocnă, iar în cíasul morții nici o mână să nu-ți dea o picătură de apă. Nevéstă ta să te înșele și să te părăséscă; pe ce vei pune mână să fie otrăvit și nimeni să nu te scape de blestemul tatălui teu!

Iarăș se auđi un tunet care părú că se rostogolește de-a tot lungul cerului. Toți se depărțară cu gróză de bătrán și de fiul blestemat, care căduse în genuchi.

Bătránul se întorse și se spriginí greu ca plumbul pe umêrul Neaghii; vijelia care începuse, îi sburá barba, făcea să fluture vestmintele fetei și-i infășurá pe améndoi într'un nor de praf des, care nu se risipi, până ce nu începú a plouá cu gáléta, când Vlad și Neaga se făcuseră de mult nevêđuți. Radu ingenuchiá singur și părăsit, căci nimeni nu vré să aibă de a face cu un om blestemat.

Pe Iléna o duseră într'o casă, țipând și plângînd, și rupîndu-și betéla cea scumpă, pe care o călcá în picióre, smulgîndu-și părul. Toți judecară că arătase o mare și adâncă máhnire.

(Finea va urmá.)

Decepțiuni.

... Și când atât de singur me simt în asta lume,
 Me mistui eu în sine-mi de nu-mi mai știu de nume,
 Și nu mai știu în suflet de ce simțesc năcas,
 De ce sunt melancolic, de ce n'am gândul tréx...
 Adânc pătuns eu măsur imensul cu-o rotire,
 Legenda fericirii și-a lumii nesimțire
 Pe-aceleași scări le ridic, pe-aceleași tron le-așed
 Și-apoi tăcut, în taină, me frământ și veghez...
 Iar când me împac cu clipa, îmi vine par că-o ură
 Și-aș da grozar cu pumnul în cea dintâie gură
 Ce-ar cuteră să-mi spună că lumea e la loc!
 Său ce? ... Aceiași actori de veci și-aceleași joc:
 O larvă pusă bine cu anii 'n mi de fețe,
 Un gest ce tac vântul, pe frunți un vray de crețe,
 O vorbă infundată cu sunetul ei mut, —
 Și ceea parte: blândii, cu suflele senine,
 Miloși în desperare-ți, plecați spre ori ce bine,
 Miseriilor rađem cu propria cădere,
 Iarțăți la munca dréptă și pretini la durere...
 — Sânt toți de-aceas mână? ... »Același i-a făcut?«
 Aș... când aici se dice a fi în tóte unul,
 A sta pe-aceas tréptă geniul cu nebunul;
 Acel ce cercă vecinic, nu dreptele mijlóce
 Cu stema 'n frunte, giurul din greu să îl admire,
 A fi și 'n a sa formă de próstă benghuire
 Același Eu, aceeași schinteia intrupată
 Și-un astfel de nimernic să aibă-acelas Tată,
 Me dore și mi-e milă, deplâng credința lor,
 Sub astfel de probleme mai bine-ar fi să mor!
 (1889.)

PETRU CONDA.

O văduvă tineră și cochetă se duce la o somnambulă ca s'o consulte.

— Unde e bărbatul meu acum? În raiu?

— Nu.

— Atunci e în iad, sërmanul?

— Nu e nici în iad.

— Dar unde póte fi decă nu e nici în raiu nici în iad?

— Iată ce e: din pricina că córnel pe care i le-ai pus pe când trăia, sânt prea mari, bietul om nu póte pătunde nicăiri, ci umblă forfota prin culóre.

Îiie. — Tată, iubesc la nebunie pe fata comerciantului Șloim și aș vré s'o iau de nevéstă.

Leibu. — Bine, mă băiete, de unde știi tu c'o iubești séu n'o iubești, decă nu știi încă ce zestre are?

Holteial tomnatic (cătră văduva bogată.)

— Te rog, scumpă dnă, primește-mi propunerea, ia-me de bărbal și me vei face cel mai fericit om și vei vedé că nu numai eu voiu fi fericit ci și...

Văduva (intrerupându-l) ... și creditorii dtale!

La bal.

— Me rog, dómna e din elită?

— Negreșit, dómna este israelită.

Păcală surprinde pe fiu-seu fumând și-l dojenește:

— Văđutu-m'ai tu pe mine să fumez când eram ca tine, mă, măgarule?

Incerări de popuralizarea hygienei și a științelor naturale.

(Urmare.)

Grăsimi (Oleiuri.) Grăsimia e o parte constitutivă a corpului nostru din care conținem de la 9—19% și ea atare trebuie introdusă în corp séu în forma de oleiu. Femeile, în urma traiului lor mai stémpérat și șeđetor, se inclinéză mai tare spre ingráșat, căci ele pot ajunge până la 23%. O femeie grasă așă dară, care are o greutate a corpului d. e. de 100 de kile, coostă din mai mult de 63 de kile séu litre de apă, 23 de kile de găsimi, 10 kile albuminate, iar restul de vre-o 4 kile sânt Kohlehydrate și materii séu sări minerale. Causa brațelor frumóse și plastice a damelor pe care numai publice la baluri le arată, e un strat de găsimie sub pelea fragedă, care face să apară estremitățile rotunde și dau acea frumseță damelor care noue mai mult ne impune. Noi bărbații, în urma traiului nostru activ și ustenicios, avem óse și mușchi mai bine desvoltați, cari dau figurei o infătoșare mai nodorósă. Când femeile se vor supune tot la acelea greutăți a traiului ca și noi, atunci frumseța lor încă va dispăré. Dar totuș și bărbați sânt destuli, mai ales de aceia cari n'au temperament amoros și duc o vieță leneșă, cari nutrinde-se bine, se ingráșă tare. Dar horribile dictu, — găsimia cari la copiii mici, la tinerețe și la damele tinere se imparte peste tot corpul și dau acea infătoșare elastică a pelei, la bărbați și în general la bătrânețe se grămădește mai tare în burfă (untură) și dau figurei o formă atât cronică, cât și disproporționată.

Damelor cari nu voiesc să capete crețe în față și să se sbércescă de timpuriu, li se recomandă un traiu cât se póte de bun, pentru că ele avénd o pele subțire, acesta fără un picuț de găsimie pe sub ea, îndată se increțește. În tóte zilele câte o fãlie séu doue de pâne nêgră cu unt sărat bine véra, iar iérna ori și ce găsimi, sânt mijlócele cele mai simple de infrumsețare. Prin introducerea lor, superplusul se depune, ca într'o măgăzină sub pele și ține bine iérna și de frig.

Când ne inbolnăvim greu, spesăm tot și remănem numai cu óse și pele pe noi. Profetul Moisa numai de acea a oprit Jidovilor carnea de porc, pentru că pe acolo fiind o climă fierbinte, ei pe căldurile cele mari se inbolnăvia de ea. Și la noi e indicată să o mănânce omul pe acesta mai mult iérna, iar véra mai mult legumi.

Noi ómenii nu ne putem nutri numai cu un soi din grupele acestea, ci trebuie să le combinăm și să le mănăcăm la olaltă. Peste tot, noi trebuie să ne nutrim cu atâta mai bine, cu cât ne încordăm puterile și mai tare; care lucréză în câmpul liber póte consuma mănări mai grele, decăt acela care șede în cancelarie séu lucréză închis în odăi séu laboratoric. Omul la tinerețe pe timpul desvoltării, trebuie să mănânce mai mult, pentru că el trebuie din nutremént să-și zidescă și trupul, până când omul cel bérân, carele duce o vieță liniștită cu organele sale slabe de consumat, trebuie să mănânce puțin și ceva mai fin și ușor de consumat. Femeia binecuvéntată séu care are copil la sîn, trebuie să mănânce cu o gură pentru doi. Véra și pe călduri mari trebuie să prevaleze în nutremintele nóstre legumile și laptele, iar iérna grăsimile și oleiele. Albumi-

natele pot fi respirate peste tot anul, dar și din ele noi putem mânca ierna mai mult, precum fac și vitele pe ger.

Mâncările noastre preparate, măcinate de măsele și subțirate cu apă, ajung în stomac, unde mestecate cu sucurile acestuia (acid hydrochlorical, acid lactice pepsin), se începe descompunerea lor chimică. În părțile stomacului și a mătelor se află proviziuni sugătoare, cari sbéu sucurile cele bune și le conduc pe acestea, cari sémână cu laptele, prin vasele lymphatice în sânge, iar ce-i netrebnic rămâne înapoi spre eliminare naturală.

Inima, acésta mașină neasemănată, care începe a bate în noi până încă nu suntem născuți și ziua-noptea constringându-se și lărgindu-se de 80 de ori pe minută, aruncă tot câte 180 de grami de sânge până în vârful degetelor și se ingrișce ca fieșecare celulă, pe baza diosmosei fizicale, să-și capete porția ei de nutreț, o face acésta conșciințios, iar când încată ea, noi suntem morți. Alta datorie principală a inimii e strecurarea sângelui prin vasele plumănilor, unde acesta cu ocaziunea resuflării noastre se provide cu oxigenul necesar din aer și eliminéază totodată acidul carbonic din sânge. Când noi leșinăm și cu sudori reci pe frunte și paliți picăm, e un semn că inima noastră din cutare causă séu sub influința unei impresiuni spirituale apăsătoare, funcționéază încet și nu ajunge sângele de lipsă în cap la locul cunoșcinței noastre. Pentru acea noi leșinăm de comun numai când stăm în picioare, arare-ori ședând și numai când suntem aprópe de mórte în pat séu când ne ridicăm, slăbiți de bóla, iute în pat. Când noi ne mâniem, ne așțăm de ceva, séu ne încordăm la óre-care lucru, atunci și inima noastră bate mai pogan și noi în urma sângelui aruncat mai cu putere viuă, căpétăm o față roșie, aprinsă. Pe impregiurările astea se baséză ajutorarea noastră când noi aședăm pe persónele cele leșinate horisontal, le slobođim vestmintele cele stringetóre și le improșcăm cu apă rece în față séu pe piept, ingrigindu-ne de aier curat prin deschiderea unei ferești, decă asta s'a întemplat într'o sală plină de ómeni. Pe ómenii cei aprinși la față și escitați i aședăm cu capul sus și le punem cárpe cu apă rece pe frunte și pe inimă.

Când omul móre, se află într'un stadiu de leșinare cu sudori reci și cleioșe pe frunte — dar fireșce fără trezire — căci lucrând inima tot mai încet, fața moribuudului fie fost ori și cât de aprinsă de inferbințeli, devine palidă tot mai palidă, pacientul mai liniștit, până când încetând inima cu totul, sângele după regula gravitații se aședă în corp și noi ne trezim față în față c'un cadavru.

Abiá móre omul și câte odată până nu muri, încep materiile din care e compus a se despica în elementele primordiale pe lângă o desvoltare mare de materii și aburi impuțiți, pe care procedură noi o numim putredire și e cel mai sigur semn de mórtea individului. Materiile estea iară pot servi de nutreț la plante și cercularea asta în natură începe „da capo“.

(Va urmá.)

DR. T.

In deobște, aceia strigă că patria nu póte peri, cari nu contribue cu nimic pentru a o face să trăieșcă.

*

Când n'avem nimic de sperat, n'avem de ce ne teme.

In tómnă.

*Tânguios se bate 'n gémuri
Vântul rece și năvalnic
Cade frunđa de pe ramuri
Jalnic!*

*Codrul vechiu se infióră
Și se plânge căci își pierde
Vetul seu odinióră
Verde.*

*S'a roșit pădurea 'ntrégă
Și tăcută-i ca morméntul . . .
. . . Nu-și mai cântă cea pribégă
Cântul!*

*S'a lăsat din greu pe câmpuri
Cetă desă; tot e jele
Pentru cel bătut de gânduri
Grele!*

S. B. MUREȘAN.

Literatura nevetei mele.

De Vincent Kosakievicz.

Nu me deșteptasem bine și mi se pironise privirea pe zid unde atérná un calendar . . . Trei-spre-dece decembre! Cifra asta jalnică o vedeam înainte a ochilor . . . Trei-spre-dece decembre . . . dată fatală, care nu se stinge în inima mea indurerată și în gândul meu intristat de mórte. Da, este trei-spre-dece decembre, ziua nevetei mele.

Și eu sânt singur, singur de patru ani de când dórme ea cu somnul nesfêrșit.

Me scol și rămân în picioare, cu durerea în inimă, me uit la cifra tipărită cu litere gróse care-mi arată ziua fatală.

Bate cineva în ușe. Mi-a adus florile pe cari le-am poruncit eri.

Me imbrac de grabă, iau din biurou niște carnete mici, legate cu pânză négră, pe cari le păstrez cu sfințenie. Este „literatura nevetei mele“.

Pornesc spre cimitir.

E tómnă. D'alungul zidului care înconjóră locul acesta de pace vecinică, sânt numai copaci scuturați de frunđe, morți. Inse nu e decăt o mórte aparentă: cum va adia primăvéra, vor inverđi iar. Numai cei cari se odihnesc sub pământ nu se vor deșteptá, nu vor mai inviá, pentru dênșii s'a sfêrșit totul. Pământul împărțit cu atâta sgârcenie între morți este acoperit cu zăpadă care se topeșce de moină, cenușe, amestecatá cu tină. Pe morminte aliniata regulat o vegetație bolnăvicioasă scóte capul prin zăpadă, în agonie și ea dar care trăeșce cu tóte astea de și este iernă.

Ajung la capétul cimitirului.

Ací este.

Pui corónele pe pământul ásta care a inghițit într'o đi pe nevéta mea pe care am iubit-o — pe care o iubesc și ađi . . .

Liniștea locului me pètrunde.

Aprópe d'ací, dincolo de zid, este numai viéta plină de flori și de sgomó. Pe drum, care tae căm-

piile, trec ómeni cari se duc după treburile lor și pluguri cari scârție. Nu departe o móră de vânt spintecă aerul șuerând. Tot sgomotul acesta pĕtrunde in cimitir și ofenséză tăcerea solemnă a reședinței morților.

M'așed pe bancă. lângă mormĕntul Luciei și emoționat adânc rĕșfĕlesc carnetele mici negre cu cari am venit. Sânt niște caețele fórte simple in cari își insemnĕză gospodinele, cheltuelile đilnice.

Iacá aci o duzină de pahare, o farfurie, și alte mĕrunțișuri, pe cari am uitat să le cumpĕrăm inainte d'a ne cununá. Mai jos: ceai, zahăr, pâne, iar pâne, iar zahăr, carne, unt, pâne... Acelaș lucru pe celelalte fețe următóre ale caetului. Da, nu eram tocmai fericiți in đilele dintei ale cásniciei nóstre. Eú am făcut datorii pentru ca să-mi garnisesc cuibul și acum trebuie să plătesc și capitalul și dobândile. La fiecare đi întei imi mánăncă creditorii jumĕtate din lĕfă. Și apoi, iar pâne, ceai, zahăr, carne, pâne, pâne...

Páne, numai pâne! Cum nu uit pânea rotundă de trei livre pe care o aducea Lucia in paneraș! Intrá suflând greu in odaia nóstră din catul al cincilea, inse zimbiá ca să nu o bñuiesc cã erá obosită. Punea pânea pe mĕsă și numai decăt insemná cāt chĕltuiesc.

Páne și iar pâne! P'atunci mánecam amĕndoi fórte multă pâne. Inse aveam numai treiđeci de ruble lĕfă pe lună, din cari jumĕtate se duceau drept in punga creditorilor... Inse fiind cã Lucia erá strașnică și fórte iconómă, nu șcieam ce va să đică miseria.

Iacá ceva nou aci: cartofi Prin urmare este tómnă. Lucia nu cumpĕră cartofi când erau scumpi. Pe urmă pâne. Pe urmă sare. Ah! dar asta ce este? Vin! da vin și plăcintă. Ospĕț adevĕrat! A! da... șaptespređece septembrie, điuă mea. Și după asta iar pâne, zahăr, pâne.

Cărbuni. Va să đică este iĕrnă. Pe fața cealaltă: cărbuni. Pe fața a treia nu mai vĕđ coke. Sigur cã erá moină. Ceva mai departe iată iar coke. Cu vorba asta se sfĕrșește carnetul întei.

Iacá al doilea carnet și in capul foii este: pâne! Pe urmă cărbuni și pe urmă incede iar defileul micilor cheltueli đilnice. La fiecare đi întei a lunei o cifră mai grasă: șapte ruble: chiria casei.

Iacá iar ceva neașteptat: ciuperci, pește, póme — iar serbătóre? Este 24 decembrie, ajunul Crăciunului. Iacá ce am mánecat in sĕra aceea: scrumbii fripte, ciorbă cu minătărci, pește cu varză, compot de prune... Ce bine imi aduc aminte ajunul acesta de Crăciun, cel dintei de când ne-am cásătorit! Ce fericiți și veseli eram! Pe fețele următóre nu mai găsesc nimic nou insemnat! Viĕța se scurgea liniștită și monotonă. O sticlă de lampă. Vina a fost a mea, sânt sigur: negreșit cã am uitat să micșorez flacára lămpii când am lucrat nóptea. Inse uite iar o serbătóre: vin, plăcintă, póme! Este șese aprilie — điuă când ne-am cununat. Ceva mai departe o notă frumósă: „doue maiu, plătită tótă datoria bărbatului meu“.

Ce fericire! Din điuă acea carnetul e mai vesel. Cărbuni nu cumpĕrăm. Páne nĕgră mai rar, dar franzele mai des. In sfĕrșit, cafea, unt. Iacá coala o vorbă nouă: doctor, spițerie.

Mi s'au inflamă ochii lucrând nóptea târđiu. Fumul care ieșă din lampă ne umplea odăița până in tavan cu o negură acră care imi obosiá ochii. Din pricina bólei mele ne-am mutat intr'o altă casă. Camera asta erá mai frumósă și mai cu sĕmă mai naltă in păreți. Chiria: noue ruble.

Caetele al treilea și al patrulea se cam — deosebesc de cele dintei doue. Iar pâne, zahăr, franzele, cafea... uneori o cheltuielă mai seriósă: incălțaminte ori haine. Al cincilea caet incede cu o veste bună: „Ađi a fost sporită lĕfă bărbatului meu“. E adevĕrat. Am fost inaintat cu un grad și mi s'a sporit lĕfă cu 10 ruble. Carnetul inse remâne acelaș. Abiá intĕlnesc: doue bilete de galerie la Teatrul cel mare. Chiar și o trásură: o preumblare la țĕrá sigur intr'o đi frumósă. Pe urmă acelaș lucru.

Lucia s'a bolnăvit. Iacá visita dintei a doctorului. Da, Lucia a căđut la pat — și eu eram disperat cã nu puteam să stau tótă điuă lângă dĕnsa. Eram silit veđi ca să-mi fac cele opt ciasuri de biurou și aduceam și acasă de lucru. Munciam peste mĕsură. P'atunci se descoperiră niște hoții in biuroul nostru. Șeful dimisionă, subșeful și secretarul furĕ dați afară din slujbă. Fusei silit să lucrez singur tóte afacerile biuroului.

Luai atunci o slușnică hotărĕt ca s'o țin și după vindecarea Luciei, măcar să spue ea ori ce. Sĕrmana! cine șcie decăt n'a mánecat-o bóla asta din pricina muncii prea grea pentru ea așá de plăpândă?

Cu tótă bóla, Lucia ingrigiá de casă. Inscribea in fiecare đi cheltuelile cu mánușița ei slăbită de bóla. Ce figură tristă face vinul ásta cumpĕrat din ordinul doctorului! Și de câte-ori sânt scrise in carnet fel de fel de medicamente! Bóla Luciei se prelungiá. Me simțiam sdrobot de ostenelă. Noptile le petreceam lângă patul ei fără să me desbrac. Și peste đi munca aceea peste mĕsură, care imi sleiá puterile, muncă pe care numai patru ómeni o puteau face, și pe care eu singur o făceam!

Intr'o đi inse se schimbă totul fără veste.

Me chemă directorul in cabinetul lui și-mi dete in mână ordinul de numire: eram numit subșef al secției cu lĕfă de doue mii de ruble. Doue mii de ruble! erá fericirea pe care nu nădăjduiam s'o capĕt decăt peste vre-o cincispređece ani! Alergai acasă plin de bucurie. Oh! am scăpat de miserie, me gândii! N'am să-ți mai dau voe să pui mĕna pe ceva. Am să-ți iau și o femeie in casă și o bucătăresă. O să fim fericiți in sfĕrșit, o să trăim fără nici o grige. O să te respălătesc pentru atăția ani de oboselă și de devotament!

Dómne! ce fericit eram...

Lucia băgă numai decăt de sĕmă cāt eram de bucuros.

Đi spusei tot, cu astfel de credință in viitor, incăt mi se părú cã o vĕđ vindecată. Lucia imi zimbi cu drag, ca și cum i se impliniseră visele... și peste nópte muri.

N'a împărtășit cu mine viĕța asta, care de acum in colo promitea a fi senină și ușóră. Lucia me susținú in đilele de luptă grea și când să se bucure de o viĕță mai bună — me părăsi.

Și sânt singur.

Se inseră. Crivățul care incepú, me deșteptă, me readuse in realitatea durerósă. Plecai din cimitir. Inaintea mea vuiu viĕța; me apropiai de orașul sgomotos cu scărbă tărĕt par cã de trebuința de a trăi incăt tot ce-mi erá ursit. Pământul nu mai are farmec pentru mine de când zace ea subt pământ...

(După traducerea din limba polonă.)

SALON.

A treia scrisoare din Berlin.

Destul ne-am plimbat in partea de sus a stradei „Unter den Linden“; e vremea să ne întorcem privirile și in partea din jos.

Acésta se incheie prin renumita Pórtă de Brandenburg (Brandenburger Thor), de unde incepe și orașul, căci dincolo se întinde o pădure mare, locul de plimbare cu trăsura și pe jos al berlinezilor.

Pórtă de Brandenburg s'a ridicat in anii 1789—93 de către arhitectul C. G. Langhans din piétră de țirfă. Este o clădire imosantă, care ne revocă in memorie Arcul-de-triumf de la Paris. Totul e construit după motivele propyleelor din Athena. Are cinci intrări împărțite prin niște colonne dorice. In vârful porții, drept coronă decorativă, e o grupă de șese metri naltă a sculptorului Schadow, represintând Victoria mânând patru cai și ținând in sus sulița cu globul și vulturul in cap.

Acésta pórtă triumfală a avut un rol important in istoria mai nouă a Germaniei, căci p'aici s'au intors in Berlin armatele invingătoare germane, in presința a mii și mii de ómeni. Intre tóte intrările aceste inse cea mai grandioasă a fost cortegiul triumfal după infrângerea francezilor in 1871.

Martoră atător scene istorice, ne și face o impresie solemnă, care par că ne înfașează vederii tóte actele mari câte s'au petrecut aici. Par că vedem pe norocosul rege și împérat Vilhelm I, călare in capul armatei sale, cu față radiósă și fericită, salutând poporul ce-l aclamă cu entusiasm; par că auzim falfăitul stégurilor sdruncinate in focul bătăliilor și par că simțim căldura bucuriei nemărginite ce ne 'mpresoră de pretotindene... Ah! nu este și mai frumoasă decât aceea când un neam își serbéză triumful idealului seu.

Sub impresiunea acestui sentiment înălțător, ne simțim ca atrași spre monumentul care anume e menit să eternizeze invingerile armatelor germane. Și ne ducem spre pădurea de lângă Pórtă de Brandenburg, de unde îndată la început, in mijlocul unui lărgământ numit Königsplatz, se ridică maiestos Columna Victoriei, care pórtă numele de Siegesdenkmal.

Stăm uimiți in fața acestui colos și-i admirăm construcțiunea. Piedestalul, la care ne urcăm pe câteva rânduri de trepte, este cvadrat și ținut cu patru stélpi. Cele patru laturi sunt decorate cu niște reliefuli de bronz; la resărit resbelul danez din 1864, spre nord bătălia de la Königgrätz in 1866, de către apus capitulația de la Sedan in 1870 și intrarea in Paris la 1871, spre miédădi intrarea triumfală a armatei germane in Berlin la 1871.

Asupra acestui pedestal se afiă giur-impregiur un coridor imprejmuit de un grilagiu din care se ridică niște colonne cari susțin acoperișul. Iar din mijlocul coridorului se naltă spre cer, atragând admirațiunea tuturor și implorând binecuvântarea lui Dumnezeu, énsaș Columna Victoriei, care are din lăuntru o scară de fer, ce conduce până sus in vèrf.

Se n'țelege că nu putem resiste dorului, d'a ne

urcă. Plătim tacsă, căci in Berlin aprópe pretotindene, chiar și la palatul regal, se plătește tacsă de intrare și pornim in sus. Un francez, care mergea inaintea noastră cu fiul seu, făcea critica economiei nemțești, care nici obiectele sale de glorie și de fală nu le arată in cinste. Ei, ce să le faci? Ómeni practici!

Coridorul ofere niște tablouri artistice. Păretele columnei e decorat cu pictură de mosaic după planurile lui Werner, representând intemeierea imperiului garman. Francezul nostru nu cu multă bucurie priviá tóte acestea și critică riguros vulturii și celelalte figure simbolice.

Intrarăm iarăș in columnă și nu fără frică ne urcarăm sus. Ieșirăm in balconul care impresoră vârful și o panoramă grandioasă ni se presintă vederii. Eram la înălțime de 46 metri și vedeam la picioarele noastre tot Berlinul, cu nesfârșitele sale clădiri și fabrici, printre cari fluviul Spree își făcea cu multă greutate cale să-și continue cursul leneș. La spate se 'ntindea o pădure uriașe, incadrată la depărtări mari de case. Erá vestitul Thiergarten al Berliuului, tăiat prin o mulțime de drumuri de comunicațiune pline de trăsuri și de ómeni și inzestrat cu nenumărate localuri de petrecere, cari se 'ntind până la Charlottenburg, cel mai frumos suburbu al Berlinului.

Deasupra noastră se naltă, încă 15 metri peste cei 46 de pân' aci, statua Borussia, represintată prin o femeie cu aripi de vultur, ținând in mână o cunună, in alta insemnul biruinței de pe care atèrnă o ghirlandă...

Francezul nu jertfi nici doue minute acestei opere de artă a lui Stracke, ci dispărú cu fiul seu pe scară in jos. Noi încă ne coborirăm și ne duserăm să vedem cea mai imosantă operă architehronică ce are Berlinul: palatul parlamentului imperial, Reichstagsgebäude.

In diaristica germană s'a scris fórté mult despre acésta clădire monumentală și bietul autor al planurilor, architehtul Paul Wallot, a fost criticat grozav, pe când alții îl ridicau până la cer. Imosanta clădire are patru fronturi, la fiecare colț câte un turn și in mijloc o cupolă înaltă a cărei auritură strălucește de parte la lumina sórelui. Totul e ținut in stil renaissance italian și a costat douezeci și doue de milioane de marce. Are o lungime de 131 metri și o lățime de 88. Nălțimea zidului e de 27 metri, a celor patru turnuri de 46, iar a cupolei, ce ține in vèrf o coronă împèrătéscă, 75 metri.

Intrarea de frunte e de către Königsplatz, cu un portal susținut de șapte colonne, avènd pe părete niște reliefuli mari, cari represintă Rhinul și Vistula. Portalul acesta este menit numai pentru monarcul și membrii casei domnitóre. Celelalte portaluri sunt destinate pentru corpul diplomatic, membrii parlamentului și publicul ascultător.

Am vizitat și interiorul. Vestibulul cel mare, mulțimea de sale, bufetul și celelalte încăperi, innalte și luminoase, intrunesc munca celor mai renumite firme din Germania intrégă. Totul pare a fi fost arangiat anume așa ca să ia parte la decorare aprópe tóte orașele de frunte ale națiunii germane. O impresiune acésta ce par că ne spunea: Iată artiștii germani, iată entusiasmul care a indemnat pe toți să-și dea talentul lor pentru infrumșetarea palatului ce intrunește pe reprezentanții Germaniei întregi.

Încă nu e cu totul gata. Mai lipsesc multe fresce ouri, aurituri, arabescuri și alte decorații murale. Dar

palatul se și întrebuițeză pentru adunările parlamentare, încă din 1894, când s'a terminat zidirea.

Punctul culminant al atracțiilor este, firește, sala de ședințe, luminată de-asupra prin sticlă. De 13 metri înălțime, are în lungime 29 și în lățime 21 metri, cu 397 de locuri de ședut. Caracteristica întregului este o simplitate elegantă și nici pomană de lux.

Unii dintre vizitatori au încercat scaunele, alții foteliile ministeriale, iar cei mai mulți s'au perëndat în fotoliul prezidențial, numai ca să pōtă dice acasă că și dēnșii au ședut în locul președintelui parlamentului german. În cele din urmă a ocupat loc într'ensul și o ovreică corpulentă cât un cuptor, ceea ce a produs ilaritate generală. Ea inse nici că se interesă de acēsta manifestație momentană a opiniunii obștești, ci se desfăță suridēnd din înălțimea sa. A urmat inse un incident fōrte hazliu, care a făcut capēt și veseliei sale. A voit să se scōle, inse nici decăt n'a putut eși din fotoliu; de giabhă se căznia biēta, nu putea de loc să se ridice. În sfērșit un bărbatsări intru ajutor și ovreica fu scăpată. Veselă de succes și ca nimene să nu presupună că dōr grāsimea a impedecat-o, ea spuse numai decăt cu voce înaltă, că rochia-i s'a acăjat de un cuiu al fotoliului și de-aceea n'a putut să se scōle. Se pōte că va fi spus adevērul, inse nime n'a cređut-o și toți am eșit de acolo sub impresiunea unei veselii nesfērșite . . .

Drept încheiere, aș vorbi bucuros și despre biserică, aceste inse nu represintă vr'o atracție artistică naltă. Acuma se edifică un Dom colosal, care după biserica Paul din Londra are să fie cea mai mare biserică protestantă; iar în ceea ce privește frumusețea, se dice că va fi rivală bisericii St. Petru din Roma și a St. Marc din Veneția.

Și acum să intrăm nițel în espoșiia de industrie a Prusiei, care tocmai se ține la Berlin. Am fost de douē ori în ea și aș putē să scriu mult despre cele ce am vēđut, dar spaciul āngust ce-mi stă la dispoșiție și în deosebi frica d'a ve obosi, me silesc a dice numai câteva cuvinte.

Impresiunea generală e fōrte plăcută. Espoșiia, ocupānd un teritoriu mare, pe care îl ocolim cu trenul electric, cuprinde tot ce industria germană a produs frumos și practic. Mai cu sēmă ne atrag atențiunea aurarii cu mulțimea de bijuterii admirabile, precum și mobilierii cu produsele lor de o frumuseță uimitōre.

Ceea ce privește edificiile espoșiiei, în deosebi sūnt interesante: hala de industrie, pavilionul orașului Berlin, Vechiul Berlin cu casa orașului, Edificiul pentru chimie și fotografie, Panorama Alpilor și restaurațiunea cea mare cu turnul de apă.

Lāngă espoșiție, ca un fel de „Ős-Budavár“, e Cairo, unde nu faci alt ceva decăt tot plātești la prețuri de intrare și riđi de prostiile cu care te pācălesc ovreii deghisași în costume arabice. Aici într'un restaurant a cāntat o musică de lăutari romāni de la București.

Intr'una din seri am asistat în espoșiție la o minunată serbare venețiană. Lacul cel mare represintă o feerie din o mie și una de nopți. Malurile iluminate ā giorno cu sute de mii de lampe colorate și arangiate cu artă, respāndiau o splendōre care se legānă îmbētător pe undele lacului și infāțișă miile și miile de ōmeni de pe maluri ca într'un foc bengalic, care se reflectă auriiu pe arborii aleelor din tōte părțile. Mai multe musici și coruri cāntau alternativ din di-

verse locuri, iar în pause lumea se desfēță la ropotul marei cascade de la restaurațiunea din frunte.

Intr'aceste niște gondole și luntre iluminate și mānate de gondolieri italieni, alunecă pe luciul apei, lāsānd în urma lor accentele armoniōse ale unor cāntece vesele ce se mestecau în șuerul fāntānei sārītōre care eșiā din mijlocul lacului, impresurată de mii și mii de lampe, la a căror lumină stropii apăreau ca miliarde de mārgele . . .

Lumea veselă și frapată de atāta frumusețe undulă în sus și 'n jos, admirānd tablourile pitorești ce i se presintau de pretotindene și gustānd deliciōsele plăceri ale unei neuitate seri de vēră. Și când desfēțarea ajunse la culme, izbucni un briliant foc de artificii, care ilumină firmamentul și innālță tōte spiritele în regiunile plăcerilor mai innalte . . .

La unspredece și jumētate, când plecarām acasă la otel, mai lāsarām acolo cel puțin douē-deci de mii de ōmeni.

IOSIF VULCAN.

Ilustrațiunile.

Mișcări electorale în Ungaria. Disolvāndu-se diēta la începutul lunei curente, alegerile nouē s'au ficsat pentru țilele începēnd din 28 octombre. Mișcările electorale s'au și deslanțuit numai decăt și sūnt în toiul lor pretotindene. Prima nōstră ilustrațiune din interiorul foii represintă niște momente caracteristice din aceste mișcări, într'un cerc electoral maghiar. Ele încep cu intrarea candidatului, se' continuă cu capacitatea cortēșilor, avēnd drept temei un butoiu de vin și se încheie cu rentōrcerea a doi alegători trezniți.

Țarul și țarina în biserica rusescă din Paris. Evenimentul de frunte al sēptēmānilor trecute a fost visita pārechiei imperiale ruse în Franța și în deosebi la Paris. Pompa cu care francezii i-au primit nu s'a mai pomenit nici acolo. Din aceste festivități represintām și noi una prin a douē ilustrație care infāțișeză momentnl când țarul și țarina în biserica rusescă din Paris primesc binecuvēntarea preoțiimii.

LITERATURĂ și ARTE.

Știri literare și sciintifice. Dl Vasile D. Păun, directorul liceului Lazăr din București, a publicat acolo un volum intitulat: „Ficțiune, imagine și comparațiune“ studiu comparativ de literatura poetică. — *De M. c. T. (Mihail cav. Trapșa)* fost general în armata austriacă, a apărut, la Caransebeș, acum după mōrtea sa: „Aforisme, cugetări și reflesiuni“ în limba română și germană. — *Dl dr. Gr. Crăiniceanu* a scos la lumină în București: „Igienă soldatului, lecțiuni predate soldaților“; s'a tipărit de „Cercul publicațiilor militare“ și va fi împărțită gratuit corpurilor de trupă ale armatei române.

Știri teatrale și musicale. Dna Darclée va cāntă în iērna viitōre în Statele unite americane, începēndu-și debutul la New-York în curēnd. — *Tenoristul G. Vasiliu* din România va vini în curēnd în Transilvania și va da concerte la Brașov, Sibiiu și Cluș; apoi se va duce la Budapeșta. — *Dl Georgescu Kiriac,*

care de trei ani conduce corul capelei române din Paris, a trimis, conform informațiunii revistei „România Musicală”, ministeriului instrucțiunii publice din București o colecțiune de cântece școlare.

Opera română din București, care s'a înființat înainte de doi ani la Teatrul Național, se va deschide în curând. Direcțiunea Teatrului Național a angajat pentru stagiunea viitoare mai mulți artiști străini; iar personalul românesc se compune din următorii: dnele Irina Vladaia și Lucreția Brezean, dnii I. Bajenar, Grigoriu, Bărcănescu, Niculescu, Theodorescu și Alexiu. Se vor juca, după cum aflăm din „România Musicală”, următoarele opere comice: Mignon, Caridul, Visul nopții de vără, Dragonii lui Villars, Lakme, Miréasa vândută, Căminul, De-aș fi rege, Zina albă și Carnavalul de Veneția.

Teatrul Național din Iași e gata cu deservire. Inaugurarea se va face cu mare solenitate pe la sfârșitul lui octombrie.

Teatrul Lyric din București, edificat de nou, se va deschide iarăși în luna lui noiembrie. Numai decât va intra în el trupa germană de opere și operete a lui Eger.

Concert și reprezentație teatrală în Oravița. Reuniunea română de cântări și muzică din Oravița-montană aranjează mâine duminică la 13/25 octombrie concert și reprezentație teatrală în sala otelului „Coroana Ungariei”. Venitul curat e destinat în folosul fondului reuniunii învățătoresci din diecesa Caransebeș. Se va cânta „Imnul nopții” cor micșt de W. Kopriva; „Ștângăreșcii” intermezo comic de Crivanescu. În sfârșit se va juca opereta comică „Sub pěr” de A. Conradi, localisată de I. T.

Corul mitropolitan din Iași, pentru reușita ce a avut la castelul Peleş dând serata musicală în prezența Maj. Sa împăratului Francisc Iosif, a fost recompensat de regele Carol, precum cetim în „România Musicală” în modul următor: Dămnole și domnișorele care cântă în corul mitropolitan desinteresant și sânt: Dna Virginie Cristodulo, dra Marie Cristodulo, dra Em. Sculy, dra Marie Carp, dra Lucreție Linke și dra Aspasie Macarovitch, au primit de la M. Sa câte un broș de aur cu inițialele regelui cu corónă și împodobite cu diferite petre prețioase; șeful corului, dl G. Musicescu, a primit un ac de cravată în briliante, și cu inițialele regelui și cu corónă, iar personalul corului 2000 lei în bani.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Nicolau I. Ciurecu, cunoscutul nostru librar în Brașov, s'a logodit cu dșóra Elena I. Florea din Făgăraș. — Dl Arilton M. Popa și dșóra Aurelia Solomon se vor cunună la 1 noiembrie în Spring. — Dl George Subu, învățător în Beregsău, s'a logodit cu dșóra Sofia Stefan din Arad. — Dl Nicolae Oneț, absolvent de teologie, la 8 noiembrie n. se va cunună cu dșóra Maria Goia în Sôhodol-Peleș.

Sciri personale. Principesa Maria a României a fost înscrisă în cadrele regimentului 4 de roșiori, de sub comanda principelui Ferdinand. — Micul principe Carol a fost înregimentat ca soldat pentru aniversarea nașterii sale, în batalionul 2 de vânători. — Archiducele Iosif dimpreună cu archiducesa Clotilda au sosit în 20 octombrie la Sinaia.

Conferența națională din Sibiuu oprită. În ajunul d'a se întruni delegații aleși pentru conferența națională din Sibiuu, primarul Drotleff de acolo a comunicat dlui dr. Ioan Rațiu, printr'un act oficial, că nu e în poziție de a pute concedea ținerea conferenței, din cauza că gruparea după naționalități nu se pôte admite și că nu direct alegătorii, ci delegații s'au convocat. La Bistrița, Brașov și Sibiuu s'a oprit chiar și alegerea delegaților pentru conferență.

Petrecerea universitarilor români din Cluș. Tinerimea universitară română din Cluș va arangia la 5 noiembrie un picnic în sala otelului Central, pentru ajutorarea studenților săraci. DAMELE sânt rugate a se presintă în toaletă simplă.

Serbare la portul Constanța. La 16/28 octombrie se va serbă la Constanța punerea petrei fundamentale a portului de acolo. La acêsta serbătore măretă va fi de față ênsuș regele Carol și tótă familia regală. Serviciul divin va fi oficiat la orele 3 d. m. de episcopul Partenie al Dunărei-de-jos, după care regele va pune pietra fundamentală cu obișnuita solenitate. Sêra familia regală se întorce de-adreptul la Sinaia. Numerul invitațiilor s'a rdus la 150.

Nou avocat român. Dl dr. George Mathe, candidat de avocat în Oradea-mare, a făcut luni în Budapeșta censură de avocat.

Despre regina Olandiei. Mica regină a Olandiei, care totuș e în vêrstă de măritat, a făcut următorea declarație: „Eu iubesc pe supușii mei și sper că le plac în totdauna prin purtarea mea. Dêcă ei cred înse că vor pute să me facă să iau de bărbat pe acela care le place lor, se înșelă amar. Pot ei să ajungă la cele mai extreme măsuri în privința mea (adecă detronarea), nu me vor face să iau un bărbat care nu va fi pe gustul meu”. Tot despre tinera regină se mai spun următorele: Ducându-se în vizită la o curte streină, a rugat pe ambasadorul seu la acea curte să-i trimetă fetele lui ca să-i țină tovărășie. — Aș vrê să vêd fete olandeze, și să vorbesc cu ele limba olandeză, dîse dênse. — Dar, majestate, respunse ambasadorul, fetele mele nu știu decăt englezeșce, căci nu sânt născute în Olandia. — Atunci să nu mi le trimiți; nu vreau să vêd fete olandeze, cari nu vorbesc limba olandeză.

Călindarul săptămânei.

Dumineca a 21-a după Rosaliu, êv. 4 de la Luca, c. 8 gl. 8. a inv. 9			
Ziua sept.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Sôrele.
Duminecă 13	MM. Carp. și Păpîl.	25 Crispin	6 17 4 42
Luni 14	† Cuv. Paraschivă	26 Arthur	6 19 4 40
Mărți 15	Mart. Lucian	27 Sabina	6 21 4 38
Mercuri 16	Mart. Longhin	28 Sim. și Iuda	6 23 4 36
Joi 17	Prof. Osie	29 Narcis	6 24 4 34
Vineri 18	† Ev. Luca	30 Hartman	6 26 4 32
Sâmbătă 19	Prof. Ioil	31 Wolfgang	6 28 4 30

Avis abonaților noștri.

Treiluniul iuliu-septembrie s'a încheiat cu nr. 39. Rugăm pe toți aceia ale căror abonamente a espirat, să binevoiescă a le înnoi de timpuriu. Iar aceia cari nu ne-au respuns încă costul nici pentru trecut, sânt rugați a-l achitá în curând, ca să nu fim siliți a sistá espedarea.

Proprietar, redactor respunďător și editor: IOSIF VULCAN. (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

CU TIPARUL LUI IOSIF LĂNG ÎN ORADEA-MARE.